

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Факультет економіки та інформаційних технологій
Кафедра фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан факультету економіки та
інформаційних технологій

Ю.М. Неговська

РОБОЧА ПРОГРАМА

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

підготовки другий (магістерський)
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова дисципліна, професійної та практичної підготовки

2019 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис)

I.Ю. Штулер
(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою фінансів, обліку та
фундаментальних економічних дисциплін
протокол № 1 від «03» вересня 2019 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Т.М. Сугак
(прізвище, ініціали)

Розробники:

Антонова Олена Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри
фінансів, обліку та фундаментальних економічних дисциплін

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: *українська*

Статус дисципліни: *вибіркова дисципліна професійної та практичної підготовки*

Передумови вивчення навчальної дисципліни: «Фінансовий менеджмент» для здобувачів вищої освіти є вибірковою дисципліною, яка забезпечує формування вмінь, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою. Дисципліна вивчається на основі базової загальноєкономічної та правової підготовки з таких дисциплін як «Мікроекономіки», «Макроекономіки», «Теорії та історії фінансової системи», «Економіка підприємства», «Фінанси підприємств», «Фінансовий аналіз», «Гроші і кредит», «Бюджетна система», «Податкова система», «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є сукупність фінансових відносин, які використовують розподіл і перерозподіл вартості валового внутрішнього продукту і національного доходу на макро і мікро рівнях.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредитів ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є надання здобувачам вищої освіти базових фундаментальних знань та їх впливу на соціально-економічних розвиток суспільства, а також знань з теорії і практики управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, визначення стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання, вивчення порядку формування та використання фондів фінансових ресурсів, які забезпечують функціонування кожної окремої складової.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є вивчення фінансових відносин та особливості розподілу в них фінансових ресурсів:

- ознайомити із сутністю та теоретичними основами фінансового менеджменту;
- навчити правильно застосовувати методичний інструментарій управління фінансами підприємств;
- сформувати поняття про характер та цілі управління фінансами підприємства, вироблення управлінських рішень в ринкових умовах;
- виробити навички управління вхідними та вихідними грошовими потоками на підприємстві;
- сформувати вміння застосовувати системний підхід до управління прибутком, інвестиціями, активами;
- обґрунтувати необхідність та пояснити методику визначення вартості капіталу, оптимізації його структури;
- навчити правильно оцінювати фінансові ризики та застосовувати інструменти антикризового управління підприємством.

Ефективній реалізації цілей та завдань курсу підпорядкована тематична логіка його викладання, структура та зміст тем лекцій, проблематика семінарських занять та компоновка у три навчальні модулі.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Фінансовий менеджмент» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей**:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері професійної діяльності, із поглибленим рівнем знань та вмінь інноваційного характеру та

достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення складних соціально-економічних завдань у певній галузі національної економіки, що характеризується невизначеністю умов і вимог. Проводити науково-дослідну, аналітичну та інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та їх використання в різних сферах економіки. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення та уміння застосовувати навички публічних ділових і наукових комунікацій. Здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми, незалежно від їх походження та особливостей культури, повага до різноманітності.

Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу економічних процесів, явищ, механізмів та розуміння їх причинно-наслідкових зв'язків; пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, використання інформаційних і комунікаційних технологій; проведення науково-дослідної, аналітичної та інноваційної діяльності з метою отримання нових знань та їх використання в різних сферах економіки.

Спеціальні (фахові, предметні) здатність проводити аналіз господарської діяльності та фінансовий аналіз підприємства з метою прийняття управлінських рішень з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації; розроблення та реалізація проектів, власних досліджень та інтерпретації їх результатів, здатність до управління діяльністю ринкового суб'єкта на рівні організації, підрозділу, мережі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

зміст та характеристику фінансового менеджменту, методичного інструментарію управління фінансами підприємств, характер та цілі управління фінансами підприємства, вироблення управлінських рішень в ринкових умовах, як управляти вхідними та вихідними грошовими потоками на підприємстві, як пояснити методику визначення вартості капіталу, оптимізації його структури; як оцінювати фінансові ризики та застосовувати інструменти антикризового управління підприємством.

вміти:

здійснювати організацію фінансового менеджменту, вміти застосовувати системний підхід до управління прибутком, інвестиціями, активами, обґрунтувати необхідність та пояснити методику визначення вартості капіталу, оптимізації його структури; правильно оцінювати фінансові ризики та застосовувати інструменти антикризового управління підприємством.

володіти:

науковими основами аналітичних, наукових, економіко-математичних методів дослідження, використанням підвищення ефективності виробничого менеджменту, маркетингу та менеджменту персоналу, формуванням високих темпів економічного розвитку, і значно підвищувати конкурентоспроможність суб'єктів господарювання і забезпечувати їх стабільний розвиток у довгостроковому періоді.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем	пз	лаб	с.р		л	сем	пз	лаб	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Організація економічної безпеки підприємства												
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	10	1	-	1	-	8	10	0,25	-	0,25	-	9,5
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту	10	1	-	1	-	8	10	0,25	-	0,25	-	9,5
Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві	10	1	-	1	-	8	10	0,25	-	0,25	-	9,5
Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	10	1	-	1	-	8	10	0,25	-	0,25	-	9,5
Разом за змістовим модулем 1	40	4	-	4	-	32	40	1	-	1	-	38
Змістовий модуль 2. Управління прибутком, активами, інвестиціями, вартість і оптимізація структури капіталу												
Тема 5. Управління прибутком	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Тема 6. Управління активами	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Тема 8. Управління інвестиціями	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Разом за змістовим модулем 2	40	8	-	8	-	24	40	2	-	2	-	36
Змістовий модуль 3. Стратегічне управління підприємством												
Тема 9. Управління фінансовими ризиками.	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Тема 10. Аналіз фінансових звітів.	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Тема 11. Внутрішньо фірмове фінансове прогнозування та планування.	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Тема 12. Антикризове фінансове управління підприємством.	10	2	-	2	-	6	10	0,5	-	0,5	-	9
Разом за змістовим модулем 3	40	8	-	2	-	24	40	2	-	2	-	36
Усього годин	120	20	-	20		80	120	5	-	5	-	110

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту

Сутність фінансового менеджменту. Функції фінансового менеджменту та їх значення. Фінансовий менеджмент як система управління фінансами підприємства. Необхідність і умови ефективності фінансового менеджменту.

Мета фінансового менеджменту. Основні завдання фінансового менеджменту. Значення максимізації прибутку і ринкової вартості підприємства для реалізації кінцевих інтересів його власників.

Стратегія і тактика фінансового менеджменту. Об'єкти і суб'єкти фінансового менеджменту. Механізм фінансового менеджменту. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємств. Методи та засоби фінансового менеджменту

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту

Методологічні основи побудови системи забезпечення фінансового менеджменту. Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Характеристика моделі фінансової інфраструктури підприємства. Системи і методи внутрішнього фінансового контролю.

Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Фінансова інформаційна база. Показники інформаційного забезпечення фінансового менеджменту. Зміст фінансової звітності. Загальні вимоги до інформаційної бази. Основні користувачі фінансової інформації.

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві

Поняття грошового потоку. Значення грошових потоків у діяльності підприємства. Оптимізація грошових потоків. Види грошових потоків та їх класифікація. Принципи управління грошовими потоками. Складання звіту про рух коштів.

Вхідні грошові потоки і їх характеристика. Зміст і завдання управління вхідними грошовими потоками. Управління грошовими потоками, пов'язаними з операційною діяльністю. Управління грошовими потоками, пов'язаними з фінансовими операціями.

Управління вихідними грошовими потоками. Зміст і завдання управління вихідними грошовими потоками. Управління грошовим потоком «оплата рахунків суб'єктів господарювання». Перерахування коштів до бюджету і цільових державних фондів. Погашення зобов'язань за кредитами та інших боргових зобов'язань. Витрати на оплату праці.

Планування надходження й використання коштів. Розробка й застосування платіжного календаря.

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Необхідність і значення визначення вартості грошей у часі. Фактори, що впливають на зміну вартості грошей у часі. Вплив інфляції на зміну вартості грошей. Ризик і його вплив на зміну вартості грошей.

Нарахування простих і складних процентів.

Майбутня вартість грошей і її зміст. Поняття компаундування. Розрахунок майбутньої вартості грошей з урахуванням ануїтетів. Використання процентного фактора в розрахунках майбутньої вартості грошей.

Теперішня вартість грошей і її зміст. Поняття дисконтування та його застосування. Визначення суми дисконту. Визначення чистого дисконтного доходу. Розрахунок теперішньої вартості ануїтетів. Поточна вартість довічної ренти. Використання процентного фактора в розрахунках теперішньої вартості грошей.

Урахування фактора часу в розрахунках вартості облігацій та акцій.

Змістовий модуль 2. Управління прибутком, активами, інвестиціями, вартість і оптимізація структури капіталу

Тема 5. Управління прибутком

Зміст і завдання управління загальним прибутком. Системний підхід до управління прибутком. Інформаційна база управління прибутком.

Управління прибутком від операційної діяльності. Формування прибутку від основної діяльності. Фактори, що впливають на формування прибутку. Зовнішні та внутрішні фактори. Управління формуванням собівартості. Розрахунок граничної виручки і граничних витрат. Аналіз безбитковості. Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві. Політика максимізації прибутку підприємств. Операційний левередж.

Управління формуванням прибутку від іншої операційної діяльності. Формування прибутку від фінансових операцій.

Сутність і завдання управління розподілом прибутку. Фактори, що впливають на розподіл загального прибутку. Вплив на розподіл прибутку системи оподаткування підприємств.

Управління використанням чистого прибутку. Аналіз використання прибутку. Створення резервного фонду. Політика розвитку підприємства з використанням прибутку. Дивідендна політика.

Тема 6. Управління активами

Склад і структура активів підприємства. Оцінка активів.

Зміст і завдання управління оборотними активами. Управління виробничими запасами. Управління дебіторською заборгованістю. Визначення оптимальної структури дебіторської заборгованості. Забезпечення ефективного контролю за рухом і своєчасним поверненням дебіторської заборгованості. Методи інкасації дебіторської заборгованості. Методи рефінансування дебіторської заборгованості. Управління коштами. Оптимізація залишку коштів підприємства.

Джерело формування оборотних активів підприємств та способи забезпечення їх оптимальної структури. Стратегія фінансування оборотних активів: агресивна модель, консервативна модель, компромісна модель.

Управління необоротними активами підприємства. Управління основними засобами, нематеріальними активами.

Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу

Сутність капіталу підприємства. Класифікація капіталу. Визначення загальної потреби в капіталі. Фактори, що впливають на обсяг капіталу. Власний капітал і його формування. Статутний капітал. Пайовий капітал. Резервний капітал. Нерозподілений прибуток. Управління формуванням власного капіталу.

Позичковий капітал. Довгострокові фінансові зобов'язання. Короткострокові фінансові зобов'язання. Кредиторська заборгованість. Управління позичковим капіталом. Управління кредиторською заборгованістю.

Вартість капіталу. Вартість капіталу як міра прибутковості. Норма капіталу. Базова концепція визначення вартості капіталу. Визначення вартості власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позик. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Розрахунок середньозваженої вартості капіталу. Фінансовий ліверідж. Ефект фінансового леверіджу.

Структура капіталу. Факторії, що впливають на структуру капіталу. Управління структурою капіталу. Оптимізація структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Тема 8. Управління інвестиціями

Сутність і класифікація інвестицій. Зміст і завдання управління інвестиціями. Види інвестицій. Формування інвестиційної політики.

Форми реальних інвестицій і особливості управління ними. Капітальні вкладення. Види інвестиційних проектів і вимоги до їх розробки. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Окупність капітальних вкладень та її розрахунок. Особливості управління інноваційними інвестиціями підприємств. Управління реалізацією реальних інвестиційних проектів. Порядок розробки бюджету капітальних вкладень.

Управління джерелами фінансування капітальних вкладень. Амортизаційна політика підприємства. Використання прибутку. Інструменти довготермінового фінансування інвестицій. Визначення оптимальної структури джерел фінансування капіталовкладень. Прогнозування джерел.

Фінансова інвестиційна діяльність підприємства. Управління фінансовими інвестиціями. Вкладання коштів у цінні папери. Розміщення коштів на депозитних рахунках. Портфель фінансових вкладень та принципи його формування. Методи оцінки інвестиційного портфеля з урахуванням ризику. Диверсифікація інвестиційного портфеля. Ризикові інвестиції (венчурний капітал).

Змістовий модуль 3. Стратегічне управління підприємством

Тема 9. Управління фінансовими ризиками

Економічна сутність фінансових ризиків та їх класифікація.

Основні види фінансових ризиків: валютний, депозитний, процентний, інфляційний, інвестиційний, кредитний. Факторії, які впливають на рівень фінансових ризиків. Визначення рівня ризику і його впливу на фінансовий стан підприємства та його прибутковість.

Зміст управління фінансовими ризиками. Процес їх прогнозування та нейтралізації у фінансовій діяльності підприємств.

Методи розрахунку ризиків. Економіко-статистичні методи оцінки рівня ризиків. Експертні методи оцінки. Аналогові методи оцінки. Премія за ризик та порядок її визначення.

Способи уникнення та нейтралізації фінансових ризиків. Страхування ризиків. Використання механізмів диверсифікації.

Теми 10. Аналіз фінансових звітів

Призначення й види фінансових звітів. Методи оцінки фінансових звітів. Склад, характеристика та зміст фінансової звітності підприємства згідно з положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Зміст і завдання аналізу фінансових звітів.

Бухгалтерський баланс і його значення для аналізу фінансового стану підприємства. Аналіз динаміки і структури активу та пасиву балансу.

Аналіз звіту про прибутки (збитки) підприємства. Аналіз звіту про рух коштів. Критерії і методика оцінки незадовільної структури балансу підприємств.

Система показників фінансового стану підприємства та їх оцінки. Аналіз економічного потенціалу підприємства. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка ліквідності балансу підприємства. Показники фінансової стійкості та стабільності підприємства і їх оцінка. Показники ринкової ділової активності підприємства.

Комплексний аналіз фінансового стану підприємства.

Тема 11. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування

Фінансове прогнозування та планування в системі фінансового менеджменту. Цілі й завдання внутрішньофірмового фінансового прогнозування та планування.

Методи фінансового прогнозування та планування.

Бюджетування та його сутність. Види бюджетів. Складання бюджетів (кошторисів). Методика розрахунку основних фінансових показників бюджетів.

Оперативне фінансове планування як основа внутрішньофірмового фінансового контролю.

Тема 12. Антикризове фінансове управління підприємством

Зміст та завдання антикризового фінансового управління підприємством.

Методи прогнозування банкрутства підприємства. Система випереджального реагування на загрозу банкрутства і комплекс запобіжних заходів.

Фінансова санація підприємства як елемент антикризового управління. Досудова санація. Санація з рішення арбітражного суду. Менеджмент санації підприємства, його функції та завдання.

Методи фінансування санації підприємства. Управління залученням зовнішніх фінансових джерел та внутрішніми джерелами фінансування.

Реструктуризація в системі антикризового фінансового управління підприємством. Організаційно-фінансове забезпечення реструктуризації підприємств.

Підсумковий модульний контроль

Екзамен

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	1	0,25
2	Система забезпечення фінансового	1	0,25
3	Управління грошовими потоками на підприємстві	1	0,25
4	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.	1	0,25
5	Управління прибутком	2	0,5
6	Управління активами	2	0,5
7	Вартість і оптимізація структури капіталу	2	0,5
8	Управління інвестиціями	2	0,5
9	Управління фінансовими ризиками	2	0,5
10	Аналіз фінансових звітів	2	0,5
11	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	2	0,5
12	Антикризове фінансове управління підприємством	2	0,5
Усього годин		20	5

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	1	0,25
2	Система забезпечення фінансового	1	0,25
3	Управління грошовими потоками на підприємстві	1	0,25
4	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.	1	0,25
5	Управління прибутком	2	0,5
6	Управління активами	2	0,5
7	Вартість і оптимізація структури капіталу	2	0,5
8	Управління інвестиціями	2	0,5
9	Управління фінансовими ризиками	2	0,5
10	Аналіз фінансових звітів	2	0,5
11	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	2	0,5
12	Антикризове фінансове управління підприємством	2	0,5
Усього годин		20	5

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Не передбачено	-	-
Усього годин		-	-

9. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	8	9,5
2	Система забезпечення фінансового	8	9,5
3	Управління грошовими потоками на підприємстві	8	9,5
4	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.	8	9,5
5	Управління прибутком	6	9
6	Управління активами	6	9
7	Вартість і оптимізація структури капіталу	6	9
8	Управління інвестиціями	6	9
9	Управління фінансовими ризиками	6	9
10	Аналіз фінансових звітів	6	9
11	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	6	9
12	Антикризове фінансове управління підприємством	6	9
Усього годин		80	110

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Стратегія і тактика фінансового менеджменту
2. Використання зовнішньої і внутрішньої інформації у фінансовому управлінні
3. Класифікація користувачів фінансової звітності підприємства
4. Новітні зміни у фінансовій звітності підприємства
5. Політика управління грошовими потоками
6. Моделювання управління грошовими потоками

7. Кількісна оцінка грошових потоків
8. Розрахунок майбутньої вартості грошового потоку методом компаундування.
9. Розрахунок теперішньої вартості грошового потоку методом дисконтування.
10. Стратегія управління прибутком
11. Особливості обґрунтування управлінських фінансових рішень
12. Критерії організації управління прибутком підприємства
13. Роль податкового планування в управлінні прибутком
14. Розподіл прибутку серед власників підприємства та дивідендна політика
15. Капіталізація прибутку як форма його використання
16. Стратегія фінансування оборотних активів
17. Оцінювання ефективності управління активами
18. Капітал підприємства як об'єкт фінансового менеджменту
19. Управління власним капіталом
20. Політика управління власним капіталом
21. Оцінка вартості складових залученого капіталу
22. Поняття структури капіталу та її оптимізація
23. Основи теорій структури капіталу
24. Управління реальними інвестиціями
25. Управління фінансовими інвестиціями
26. Критерії прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності
27. Сучасні концепції організації управління ризиками
28. Модель управління фінансовими ризиками
29. Оцінка фінансової звітності як основа прийняття фінансових рішень
30. Методика проведення моніторингу фінансового стану підприємства
31. Стратегічне планування на підприємстві
32. Бюджетування в управлінні підприємством
33. Управління за відхиленнями від бюджету підприємства
34. Інституційні аспекти антикризового фінансового менеджменту
35. Нейтралізація фінансових ризиків
36. Стратегії уникнення ризику

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Сутність, мета і задачі фінансового менеджменту.
2. Функції і механізм фінансового менеджменту.
3. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
4. Система інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.
5. Поняття грошових потоків підприємства та їх класифікація.
6. Принципи управління грошовими потоками підприємства.
7. Управління грошовими потоками від операційної діяльності.
8. Управління грошовими потоками від інвестиційної і фінансової діяльності.
9. Управління грошовими потоками за допомогою платіжного календаря.
10. Економічна сутність прибутку підприємства та його види.
11. Управління формуванням прибутку підприємства.
12. Управління розподілом прибутку підприємства.
13. Об'єктивна необхідність визначення вартості грошей у часі.
14. Нарахування простих відсотків.
15. Розрахунок майбутньої вартості грошового потоку методом компаундування.
16. Розрахунок теперішньої вартості грошового потоку методом дисконтування.
17. Завдання управління активами підприємства
18. Тактика формування оборотних активів та стратегії їх фінансування
19. Фінансове управління товарно-матеріальними запасами
20. Управління грошовими активами
21. Управління дебіторською заборгованістю
22. Особливості управління необоротними активами

23. Економічна сутність капіталу
24. Особливості формування власного і позикового капіталу
25. Визначення вартості капіталу
26. Взаємодія фінансового і операційного важелів
27. Управління структурою капіталу
28. Сутність та форми інвестицій
29. Принципи розробки інвестиційної політики
30. Особливості управління реальними інвестиціями
31. Особливості управління фінансовими інвестиціями
32. Сутність та види фінансових ризиків
33. Мета та принципи ризик-менеджменту
34. Методи оцінки фінансових ризиків
35. Методи нейтралізації фінансових ризиків
36. Інформаційне забезпечення та методи оцінки фінансового стану підприємств.
37. Оцінка майнового стану підприємства.
38. Оцінка фінансової стійкості підприємства.
39. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.
40. Оцінка прибутковості підприємства.
41. Оцінка ділової активності підприємства.
42. Завдання та методи фінансового планування і прогнозування.
43. Система фінансових планів підприємства.
44. Сутність та особливості бюджетування внутрішніх підрозділів підприємства.
45. Розробка бюджетів структурних підрозділів підприємства.
46. Сутність та принципи антикризового фінансового менеджменту.
47. Методи діагностики банкрутства.
48. Правове та організаційне забезпечення санаційних і ліквідаційних процедур.
49. Форми і джерела фінансової санації.

10.Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання для здобувача вищої освіти полягають у підготовці розширених відповідей на питання для самостійного поглибленого вивчення курсу.

11.Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Контроль знань здобувачів вищої освіти

Контроль та оцінювання теоретичних знань та практичних навичок здобувачів вищої освіти протягом вивчення дисципліни відбувається за результатами тестування, розв'язання розрахунково-аналітичних завдань, обговорення конкретних ситуацій, а також у процесі контролю самостійної роботи.

Робоча програма передбачає застосування трьох форм контролю знань здобувачів вищої освіти:

- *поточний контроль* проводиться за кожною темою шляхом тестування, перевірки індивідуальних та колективних завдань, обговорення конкретних ситуацій, перевірки завдань для самостійної роботи, кожне з яких оцінюється за відповідними критеріями у балах.
- *модульний контроль* проводиться за певним блоком тем шляхом тестування, виконання контрольної роботи.
- *підсумковий контроль*. Формою підсумкового контролю є екзамен.

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти враховується їх наступне ранжиювання:

І рівень знань. Здобувач вищої освіти володіє усім обсягом навчального матеріалу на теоретично-репродуктивному рівні.

II рівень знань. Здобувач вищої освіти володіє повним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами.

III рівень знань. Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює власні думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань аудиторної і самостійної роботи.

Порядок переведення оцінок у систему ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Форми поточного та підсумкового контролю успішності навчання

У процесі вивчення дисципліни «Фінансовий менеджмент» викладачем використовуються поточний та підсумковий контроль знань (опитування, контрольні та індивідуальні завдання, тестування тощо), презентації, екзамен (усний або письмовий).

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма дисципліни.
2. Конспект лекцій дисципліни.
3. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
4. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.91.
5. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91.
6. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.06
7. Закон України «Про лізинг» від 16.12.97.
8. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30.06.99.
9. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.99. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99.
10. Закон України «Про акціонерні товариства» від 1 8.02.09.
11. Господарський кодекс України. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
12. Земельний кодекс. Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 25.10.2001 № 2768-III. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
13. Конституція України. Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>
14. Податковий кодекс. Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main>

14.Рекомендована література

Основна

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, Ника-Цент, 2006. – 656с.
2. Данилюк М.О., Савич В.І. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 204 с.
3. Жебка В.В., Антонова О.М. Урікова О.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Логос, 2017. – 312 с. (*Навчальний посібник з грифом МОН України (лист № 1/11-2547 від 27.02.2012р.)*)
4. Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Стороженко О.А. Фінансовий менеджмент: Курс лекцій – К.: ВНЗ «НАУ», 2004. – 506 с.
5. Єрохін С.А. Фінансовий менеджмент. Навчальний посібник. К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2005. – 240 с. (лист №14/18.2-2230 від 14.12.2004р).
6. Єрохін С.А. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності.. Підручник/ 2 вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 518 с. (лист №14/18.2-1659 від 13.07.2004р).
7. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 485с.
8. Кірейцев Г.Г., Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.
9. Крайник О.П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент – Львів: НУ «Львівська політехніка», 2000. – 260 с.
10. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: Підручник – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 520 с.
11. Кузьменко Л.В., Кузьмін В.В., Шаповалова В.М. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник- Херсон: Олді-плюс, 2003. – 256 с.
12. Партин Г.О., Селюченко Н.Є. Фінансовий менеджмент: Підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 388 с.
13. Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер.кол.авт. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536с.
14. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: Навч.посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 352с.
15. Салига С.Я., Даций Н.В., Корецький С.О., Нестеренко Н.В., Салига К.С. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. – К.:Цент навчальної літератури, 2006. – 274с.

Допоміжна

16. Закон України «Про господарські товариства» від 19.09.91.
17. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91.
18. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.06
19. Податковий кодекс України.
20. Закон України «Про лізинг» від 16.12.97.
21. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30.06.99.
22. Господарський кодекс України.
23. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.99. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99.
24. Закон України «Про акціонерні товариства» від 1 8.02.09.
25. Астахов В.П. Анализ финансовой устойчивости фирмы и процедуры, связанные с банкротством. – М.: Ось-89, 1995. – 80 с.
26. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: как управлять капиталом? – Изд. 2-е. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 384 с.
27. Балабанов И.Т. Основы финансового менеджмента: учебное пособие. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 480 с.
28. Бланк И.А. Финансовый менеджмент. – К.: Ника-Центр, 1999. – 528 с.
29. Бочаров В.В. Управление денежным оборотом предприятий и корпораций. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 144 с.

30. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
31. Бригхем Ю., Галенски Л. Финансовый менеджмент: Полный курс: В 2-х т. / Пер с англ. под ред В.В.Ковалева. – СПб.: Экономическая школа, 1997. – 669 с.
32. Варналій З.С., Живко З.Б., Білик Р.Р., Онищенко С.В., Живко М.О. Фінансова безпека: навч.посібник; за ред.З.С.Варналія. Львів: Ліга-Прес, 2018. – 3 00 с.
33. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства. К. Центр навчальної літератури 2019. – 488 с.
34. Економічні, фінансово-облікові та правові проблеми діяльності підприємств: монографія / за заг. ред. Л.М. Савчук. Дніпро: Герда, 2016. 336 с.
35. Єрмошенко М.М. Кількісний аналіз операцій на ринку фінансових послуг. Наукова монографія. – К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2008. – 259 с.
36. Єрмошенко М.М. та ін. Сучасні проблеми розвитку національної економіки і шляхи їх розв'язання. Колективна наукова монографія. – К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2008. – 452 с.
37. Єрмошенко М.М., Єрохін С.А., Стороженко О.А.Фінансовий менеджмент. Курс лекцій. – К.: НАУ, 2004. – 506 с.
38. Єрохін С.А. та ін. Фінансово-економічні механізми інноваційно-інвестиційного розвитку України. Колективна наукова монографія. – К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2008. - 252 с.
39. Єрохін С.А., Белінська Я.В. Фінансово-економічний розвиток України в умовах глобалізації. Колективна наукова монографія. – К.: ВНЗ «Національна академія управління», 2008. – 212 с.
40. Задачи финансового менеджмента: учебное пособие для вузов/ Под ред. Л.А.Муравья, В.А.Яковлева. - М.: Финансы, 1998. – 248 с.
41. Ковалев В.В. Методы оценки инвестиционных проектов. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 144 с.
42. Колпина Л.Г., Марочкина В.М. Финансовые планы предприятий/ Под ред. Плотницкого М.И., Головачева А.С. – Мн.: Высшая школа, 1997. – 114 с.
43. Крайник О.П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент: Навчальний посібник. - Львів: ДУ «Львівська політехніка», 2000. – 260 с.
44. Лобанова Е.Н., Лимитовский М.А. Финансовый Менеджер. – М.: «ДеКА», 2000. – 400 с.
45. Павлова Л.Н. Финансовый менеджмент. – М.: Банки и биржи, 1995. – 400 с.
46. Плотніков О.В., Фінансовий менеджмент у транснаціональних корпораціях: Навчальний посібник – К.: Кондор, 2004. – 252 с.
47. Практикум по финансовому менеджменту: учебно-деловые ситуации, задачи и решения/ Под ред. Е.С.Стояновой. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Перспектива, 1997. – 140 с.
48. Рындин А.Г., Шамаев Г.А. Организация финансового менеджмента на предприятии. – М.: Русская Деловая Литература, 1997. – 352 с.
49. Стоянова Е.С., Быкова Е.В., Бланк И.А. Управление оборотным капиталом: Учебно-практ. пособ./ Под ред. Стояновой Е.С. – М.: Перспектива, 1998. – 128 с.
50. Стоянова Е.С., Штерн М.Г. Финансовый менеджмент для практиков: Краткий профессиональный курс. – М.: Перспектива, 1998. – 239 с.
51. Уткин Э.А. Финансовый менеджмент: Учебник для вузов. – М.: ЗЕРЦАЛО, 1998. – 272 с.
52. Фінансовий менеджмент/ А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Н.Ю. Калач та ін. Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2001. – 294 с.
53. Финансовый менеджмент. Практикум: Учебное пособие для вузов/ Под ред. Н.Ф.Самсонова; Л.А. Бургомистрова, Е.Ю. Ветрова, О.А. Жеволукова и др. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 269 с.
54. Финансовый менеджмент. Учебник для вузов/ Под ред. Г.Б.Поляка. – М.: Финансы, 1997. – 518 с.
55. Финансовый менеджмент: теория и практика. Учебник/ Под ред. Стояновой Е.С. – М.: Перспектива, 1998. – 656 с.

56. Шелудько В.М., Назва Фінансовий менеджмент: Підручник Видання – К.: Т-во «Знання», 2006. – 439 с.
57. Шим Дж., Сигел Д. Финансовый менеджмент. – М.: ФИЛИНЪ, 1996. – 400 с.
58. Damarey R. Finance and Entrepreneurship: Theory and Practice. 3rd ed. – NY: Business Publ., 1999. – 409 p.
59. Edwards B. Portfolio Management. – London: «John Wiley & Sons», 2000. – 769 p.
60. Helferte E. Financial Analysis: Investments & Risks. 2nd ed. – Bradford: Trial Brain Publ., 2001. – 348 p.
61. Horn L. Financial Management. 5th ed. – NY: 4AD, 1998. – 614 p.
62. Middleton D. Financial Management's Accounting. – NY: West Publ., 1997. – 236 p.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

63. Міністерство фінансів України www.minfin.gov.ua
64. Національний банк України www.bank.gov.ua
65. Міжнародний валютний фонд (МВФ) (The International Monetary Fund) www.imf.org
66. Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР) (International Bank for Reconstruction and Development) www.worldbank.org/ibrd
67. Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку www.ssmc.gov.ua
68. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України www.dfp.gov.ua
69. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб www.fg.org.ua
70. Фондова біржа ПФТС www.pfts.com.ua
71. Українська біржа
72. Українська фондова біржа www.ukrse.kiev.ua
73. Асоціація українських банків www.aub.org.ua
74. Українська асоціація інвестиційного бізнесу www.uaib.org.ua
75. Українська національна іпотечна асоціація www.unia.com.ua
76. Податковий кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
77. Наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. № 87 «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати», зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 21 червня 1999 р. № 397/3690 зі змінами та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
78. Наказ Міністерства фінансів України від 31 листопада 1999 р. № 290 «Про затвердження оложення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Доход», зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 14 грудня 1999 р. № 860/4153 зі змінами та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
79. Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999 р. № 318 «Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 19 січня 2000 р. № 27/4248 зі змінами та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
80. Молдован О. Податок на прибуток: на що чекати бізнесу [Електронний ресурс] / О. Молдован // Економічна правда. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua>.
81. www.cbonds.ru
82. www.finance.ua
83. www.finservice.com.ua
84. www.finmarket.info

Періодичні видання

Журнал «Актуальні проблеми економіки», «Урядовий кур'єр», «Голос України», «Ринок цінних паперів України», «Інвестиційна газета», «Фінансовий ринок України», «Вісник Національного банку України», «Ділова Україна», «Бізнес» з тематичними додатками, «Галицькі контракти» з тематичними додатками, «Баланс» з тематичними додатками, «Бухгалтерський облік і аудит» з тематичними додатками, «Фінанси України», «Економіка України», «Економіст», «Вісник» КНУТД.